

Хмельницький національний університет
Навчальний центр заочно-дистанційної освіти
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Фінансова стабільність банківської системи: суть, значення та напрями
забезпечення за матеріалами ПуАТ «КБ «АкордБанк»

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС.013524.01.04.00

Виконав студент II курсу група ФБСзс-20-1 _____ Сніжана ПАШЕНЬКО
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент _____ Інна ДОЦЕНКО
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2022 р.

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні засади забезпечення фінансової стабільності банківської системи	7
1.1 Економічна сутність фінансової стабільності банківської системи	7
1.2 Інструментарій забезпечення фінансової стабільності банківської системи	14
2 Аналітико-практичні аспекти забезпечення фінансової стабільності банківської системи	22
2.1 Аналіз сучасного стану фінансової стабільності банківської системи України та фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках	22
2.2 Аналіз фінансової стабільності ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках та напрями покращення її забезпечення	35
Висновки	45
Список використаних джерел	49
Додатки	54

Вступ

Актуальність теми. На сьогодні, банки виступають основними фінансовими посередниками на фінансовому ринку, адже їх роль полягає у акумуляції тимчасово вільних коштів фізичних та юридичних осіб та спрямування їх у найприбутковіші галузі економіки. Тому, фінансова стабільність банківської системи України є однією з найважливіших умов розвитку економіки та макроекономічного розвитку держави загалом. Стабільний розвиток банківської системи забезпечує економіку достатньою кількістю фінансових ресурсів. Зазначене, обумовлює актуальність дослідження фінансової стабільності банківських установ та необхідність їх теоретико-методичного узагальнення, для вирішення проблемних аспектів забезпечення фінансової стабільності банківської системи.

Проблема забезпечення фінансової стабільності банківської системи знайшла відображення в роботах таких вчених-економістів, як О. Барановського, О. Дзюблюка, Ж. Довгань, І. Доценко, В. Зінченко, В. Коваленко, Н. Погореленко, І. Семенчої, Р. Михайлюка, Ж. Шило, Є. Хлобистова та інші. Проте, віддаючи належне існуючим науковим доробкам вітчизняних та зарубіжних вчених, необхідно відмітити, що сучасні зміни на фінансовому ринку, вимагають переосмислення теоретико-методичних підходів щодо забезпечення фінансової стабільності банківської системи України як його основного сектору.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень і практичних підходів щодо забезпечення фінансової стабільності банківської системи. Згідно мети дослідження поставлені такі завдання:

- систематизувати погляди вчених-економістів на поняття «фінансова стабільність банківської системи»;
- узагальнити наукові підходи, які характеризують сутність фінансової стабільності банківської системи та виділити принципи її забезпечення;

– узагальнити інструментарій забезпечення фінансової стабільності банківської системи;

– здійснити аналіз показників фінансової стабільності банківської системи України та ПуАТ «КБ «АкордБанк», з метою виявлення можливостей та загроз підтримання банківської стабільності;

– окреслити перспективи підвищення рівня забезпечення фінансової стабільності банківської системи із застосуванням інструментів макропруденційного регулювання.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є фінансова стабільність банківської системи. Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації забезпечення фінансової стабільності банківської системи.

Для вирішення поставлених завдань було використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення – для дослідження сутності фінансової стабільності банківської системи; системного підходу – для вивчення інструментів забезпечення фінансової стабільності банківської системи; статистичного та порівняльного аналізу, узагальнення, синтезу – для оцінювання показників фінансової стабільності банківської системи та аналізу фінансово-господарського стану ПуАТ «КБ «АкордБанк»; графічного зображення даних – для наочного відображення показників фінансового стану ПуАТ «КБ «АкордБанк».

Інформаційну базу дослідження становили наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань забезпечення фінансової стабільності банківської системи; офіційні статистичні матеріали Національного банку України; інформаційні ресурси мережі Інтернет, фінансова звітність ПуАТ «КБ «АкордБанк».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 54 сторінки друкованого тексту. Робота містить 6 таблиць, 8 рисунків та 4 додатки. Список використаних джерел складається із 40 найменувань.

1 Теоретико-методичні засади забезпечення фінансової стабільності банківської системи

1.1 Економічна сутність фінансової стабільності банківської системи

Основою економічних успіхів будь-якої держави є фінансова стабільність, яка, у свою чергу, залежить від розвитку фінансової системи. В свою чергу, стабільність фінансової системи багато в чому залежить від розвитком банківського сектору, складовою якого є стабільне функціонування окремих банків.

Термін «стабільність» (лат. *stabilis*) запозичений із природничих наук та означає стійкий стан, здатність до тривалого існування, збереження в часі. На практиці точність його визначення досягається завдяки виділенню різних окремих видів стабільності [33, с. 81].

Загалом поняття «стабільність» означає сталість, незмінність, тривале збереження стану протягом певного часу. Фінансова стабільність – це сталий стан або стан рівноваги всіх складових фінансової системи в певний період часу. Досить часто поняття «фінансова стабільність» ототожнюють із поняттям «фінансова стійкість», проте, дане твердження є невірним. Поняття «фінансова стабільність» є ширшим, адже характеризує стан фінансової рівноваги економічної системи. Тоді як фінансова стійкість – це здатність зберігати фінансові показники на певному рівні, незважаючи на постійний вплив зовнішнього та внутрішнього середовища [19, с. 5].

В науковій літературі поряд з вищезгаданими дефініціями існує поняття «фінансова міцність». Проте, дане поняття, як правило, використовують при аналізі системних ризиків і запобіганні кризам. Одночасно з «фінансовою стабільністю» вживають також такі поняття, як «фінансова постійність» і «фінансова незмінність». Варто зауважити, що поняття «фінансова

стабільність» є комплексним і вміщає вказані терміни, які є наслідком нездатності фінансової системи забезпечити стабільність під впливом зовнішніх і внутрішніх загроз. На рисунку 1.1 відображено множину найбільш вживаних термінів-синонімів поняття «фінансова стабільність».

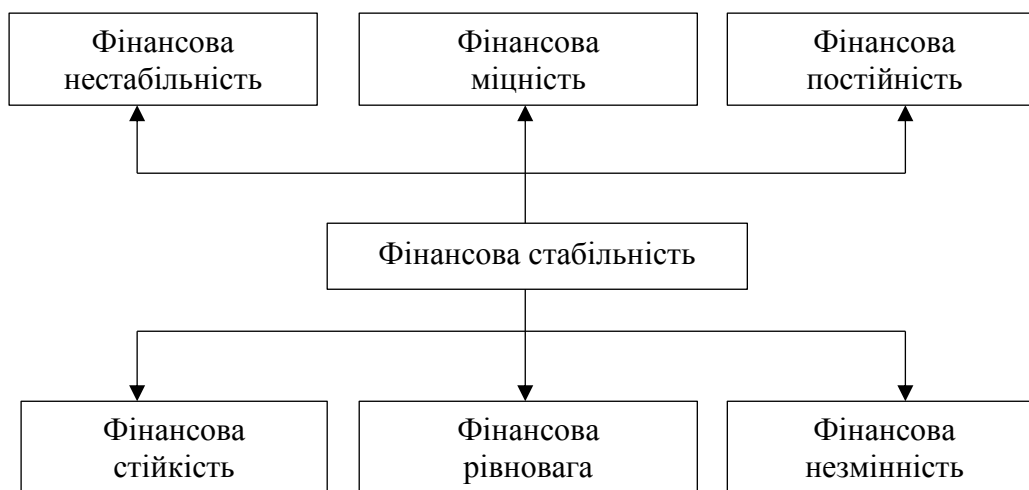

Рисунок 1.1 – Найбільш вживані терміни-синоніми поняття «фінансова стабільність»

Джерело: узагальнено автором на основі [19, 33]

В банківській системі, фінансова стабільність, на відміну від фінансової стійкості, визначає діяльність банківської системи в стратегічній перспективі. Фінансова стабільність банківської системи передбачає здійснення ефективної ролі фінансового посередника в економіці за умови мінімізації перешкод в довгостроковій перспективі. В той час, як фінансова стійкість банківської системи, визначає спроможність банків в короткостроковій перспективі трансформувати свої ресурси для виконання поставлених функцій [6, с. 30].

Варто відзначити, що багатоаспектність трактування сутності поняття «фінансова стабільність банківської системи» характеризується відсутністю єдиного підходу до його тлумачення. На основі аналізу теоретичних робіт, в яких ґрунтовно розкривається сутність та зміст поняття «фінансова стабільність банківської системи», в таблиці 1.1 систематизовано погляди вчених-економістів на це поняття.

Таблиця 1.1 – Характеристика сутності поняття «фінансова стабільність банківської системи»

Автори	Характеристика поняття
В. Коваленко, Н. Радова	«міра повноти та якості вирішення завдань, поставлених перед системою, виконання банківською системою своєї місії, що забезпечує досягнення позитивного фінансового результату; спроможності максимально ефективно та з мінімальним ризиком трансформувати, розподіляти та використовувати ресурси задля виконання власних зобов'язань, збереження ефективності діяльності банків в умовах допустимого ризику та нівелювання наслідків кризи» [16, с. 324]
О. Барановський	«здатність протистояти зовнішнім та внутрішнім впливам, зберігаючи стійку рівновагу і надійність протягом часу» [1, с. 20]
Ж. Довгань	«здатність банківської системи підтримувати необхідний рівень основних фінансових індикаторів, зберігати стійку рівновагу, покривати за рахунок власних коштів можливі банківські ризики та витрати, пов'язані із ними в умовах несприятливого зовнішнього середовища» [6, с. 32]
Ж. Шило	«здатність забезпечувати та підтримувати рівноважний стан банківської системи та оперативно адсорбувати несподівані дії і шоки фінансової системи та реальної економіки» [38, с. 193]
О. Дзюблюк, Р. Михайлюк	«спроможність з плином часу забезпечити зменшення можливих втрат, належну швидкість їх подолання, створюючи тим можливість для досягнення та підвищення рівня стійкості» [5, с. 29]
І. Доценко	«ситуація, коли банківська фінансова система здатна функціонувати ефективно, безперебійно та обережно навіть перед обличчям шоків» [7, с. 83]
А. Шпіка	«процес, що включає достовірну оцінку фінансових ризиків та ефективну систему управління ними, використовуючи новаторський підхід» [39]
Л. Євтух, І. Швед	«відносне поняття, оскільки фінансова стабільність банківської системи, не завжди передбачає постійність, сталість, незмінність, а відображає відповідність правовим нормам, ефективність функціонування, належне виконання своїх функцій» [9, с. 19]
М. Зверяков	«стабільне економічне середовище для забезпечення фінансової стабільності банків, а також результат фінансової стабільності, стійкості банків» [11]
В. Кочетков	«спроможність банківської системи до трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) із максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив ендогенних та екзогенних факторів [17]

Джерело: узагальнено автором на основі [1, 5, 6, 7, 9, 11, 16, 17, 38, 39]

Цілком погоджуємося з В. Коваленко [15, с. 197], яка наголошує на необхідності виконання банківською системою поставлених функцій під впливом несприятливих факторів зовнішнього середовища, підкреслюючи, що

під «фінансовою стабільністю банківської системи слід розуміти міру повноти розв'язання завдання, поставленого перед банківською системою, виконання нею своєї місії, що забезпечує досягнення позитивного фінансового результату» [16, с. 324].

Розглядаючи фінансову стабільність банківської системи через стійкість її складових, вчені-економісти, підкреслюють взаємозв'язок фінансової стабільності банківської системи з стабільністю банків. Таким чином, забезпечення фінансової стабільності банківської системи залежить від ефективної діяльності банківських установ, як елементів банківської системи.

На основі аналізу визначень поняття «фінансова стабільність банківської системи», варто виокреми наукові підходи, які характеризують сутність фінансової стабільності банківської системи, а саме:

- фінансова стабільність, як здатність ефективної діяльності банківської системи;
- фінансова стабільність, як здатність протистояти банківським ризикам;
- фінансова стабільність, як здатність протистояти шокам;
- фінансова стабільність, як основа надійності банківської системи;
- фінансова стабільність, як ефективний розподіл фінансових ресурсів банківської системи.

У виявлених теоретичних підходах до визначення сутності та змісту поняття «фінансової стабільності банківської системи» не спостерігається суттєвих відмінностей, вони доповнюють один одного і дозволяють сформулювати наступні ключові аспекти визначень, які характеризують фінансову стабільність банківської системи: відсутність проявів фінансової нестабільності та паніки; здатність системи протистояти зовнішнім і внутрішнім впливам; здатність виконувати місію, функції та операції; стабільне економічне середовище для забезпечення фінансової стабільності банків та результат фінансової стабільності, стійкості банків; вплив на стабільність фінансової та макроекономічної систем; стабільність

функціонування, розвитку та збереження структури у часі. Отже, фінансова стабільність банківської системи – це такий динамічний стан банківської системи, за якого вплив будь-яких ризиків чи загроз, на окремі елементи чи систему загалом, не заважає здійснювати ефективний перерозподіл фінансових ресурсів в економіці та забезпечувати якісне функціонування платіжної системи.

Розглядаючи фінансову стабільність банківської системи, необхідно враховувати притаманні їй ключові ознаки, тобто особливості її функціонування під впливом зовнішніх загроз. Зокрема Т. Стечишин [34, с. 810], основні ознаки фінансової стабільної банківської системи, поділяє на такі які ініційовані з боку регулятора (наявність механізму регулювання та нагляду; наявність інструментарію впливу центрального банку; наявність комплексу заходів із забезпечення фінансової стійкості; дотримання міжнародних вимог мінімізації ризиків) та ті що ініційовані з боку банківських установ (зростання обсягів банківського бізнесу; дотримання базових показників в межах рекомендованих значень; наявність стратегічних планів на довгострокову перспективу; лідируючі позиції у рейтингах банківських установ як фактор високої довіри). При виявленні таких ознак варто враховувати як кількісні, так і якісні характеристики діяльності банківської системи. Постійне спостереження за фінансовою стабільністю банківської системи є важливим напрямом діяльності центральних банків, що, в свою чергу покращить прозорість і передбачуваність грошово-кредитної політики, дотримання принципів ринкової дисципліни.

Забезпечення фінансової стабільності банківської системи є можливим за умови дотримання принципів, які відображено на рисунку 1.2.

В забезпеченні фінансової стабільності банківської системи важливу роль відіграє принцип системності, який доцільно розглядати з різних позицій. Зокрема, з системно-цільової позиції, принцип системності полягає у тому, що банківська система на основі сукупності цілей своєї діяльності повинна забезпечити позитивний фінансовий результат та сприяти одержанню

соціального ефекту.

Рисунок 1.2 – Принципи забезпечення фінансової стабільності банківської системи [16, с. 325]

З системно-функціональної позиції, принцип системності проявляється

у тому, що для досягнення фінансової стабільності банківська система виконує певні функції: трансформаційну, створення платіжних засобів, регулювання грошової маси в обігу, стабілізаційну [18]. З системно-інтегративної позиції, принцип системності визначає наявність в банківській системі власних механізмів, факторів забезпечення життєздатності та розвитку, можливість залучення необхідних структур та елементів інших систем для досягнення фінансової стабільності. З системно-структурної позиції, системність реалізується у тому, що банківська система має притаманну їй потребам внутрішню організацію та механізми взаємодії складових елементів фінансової стабільності. Відповідно до системно-комунікативної позиції, банківська система як по горизонталі, так і по вертикалі, взаємодіє з іншими системами. По горизонталі взаємодія відбувається з системою небанківських фінансових установ. По вертикалі – з системою регулюючих та наглядових державних органів. З Системно-управлінської позиції, системність знаходить прояв у тому, що банківська система продукує довгострокові та короткострокові управлінські рішення з врахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на досягнення фінансової стійкості та ефективності діяльності. З системно-елементної позиції, принцип системності полягає у наявності у складі банківської системи взаємопов'язаних елементів, до яких належать окремі банківських установ. З системно-історичної позиції, принцип системності, проявляється у тому, що банківська система має власну історію створення та функціонування, певні традиції та перспективи розвитку, а також відповідні елементи забезпечення фінансової стабільності.

Отже, фінансова стабільність банківської системи – це стан, що характеризується такими ознаками:

- банківська система ефективно і безперервно сприяє міжчасовому руху ресурсів;
- майбутні ризики визначаються та оцінюються з прийнятною точністю за умов відносно успішного управління ними;
- банківська система здатна спокійно адсорбувати несподівані події і

шоки фінансової системи та реальної економіки.

Забезпечення фінансової стабільності банківської системи є основою стабільності фінансової системи держави, яка, в свою чергу, створює підґрунтя для стабільності національної економіки.

1.2 Інструментарій забезпечення фінансової стабільності банківської системи

Забезпечення фінансової стабільності держави, вимагає від фінансових регуляторів дій з посилення нагляду за діяльністю банківської системи. Регулятори мають забезпечити фінансову стабільність банківської системи шляхом подолання дисбалансів на мікро- і макрорівні. Забезпечення фінансової стабільності банківської системи в цілому передбачає підтримку фінансової стабільності кожного банківського інституту, за допомогою застосування інструментів регулювання та нагляду. Характерною особливістю яких, виступає запобігання та протидія фінансовим ризикам, забезпечення раціонального розміщення та ефективного використання фінансових ресурсів. Інструменти забезпечення фінансової стабільності – це набір засобів та заходів, дія яких націлена на забезпечення стабільності банківської системи загалом [15, с. 200]. Найбільш часто, застосовують наступні інструменти регулювання фінансової стабільності банківської системи: лімітування ризикових банківських активів; встановлення обов'язкових резервів для банківських установ; встановлення допустимих меж зміни валютного курсу; встановлення облікової ставки; рефінансування банків, операції з цінними паперами, введення мораторію на зняття коштів з депозитів та інші.

Застосовуючи комплекс цих інструментів та заходів, центральні банки створюють макроекономічні умови для ефективного функціонування фінансового сектора і ринків, згладжують коливання цін на фінансові активи,

здійснюють моніторинг ризиків і забезпечують фінансову стійкість окремих банків і банківського сектора в цілому, роблять внесок у безперебійне функціонування фінансової інфраструктури та захист інтересів кредиторів і вкладників фінансових організацій, а також зменшують негативні наслідки системної нестабільності у фінансовій сфері [27, с. 128].

Для вивчення умов впливу окремих інструментів на фінансову стабільність функціонування банківської системи, розглянемо класифікацію таких інструментів.

В праці В. Міщенко, О. Малютіна [22], як інструмент забезпечення фінансової стабільності банківської системи, пропонується використовувати агрегований індекс. Який розраховується на основі ряду показників, таких як достатність капіталу банків, якість активів банківських установ, ліквідність, ефективність діяльності банків, чутливість до відсоткового та валютного ризиків. На думку, авторів, вказані показники охоплюють всі аспекти і особливості діяльності банківської системи та відображають реальну ситуацію її фінансової стабільності. За допомогою аналізу та оцінки вказаних показників, регулятор зможе впровадити ефективну політику забезпечення фінансової стабільності банківської системи.

В іншій роботі В. Міщенко та С. Науменко [23], автори виокремлюють наступні інструменти забезпечення фінансової стабільності банківської системи:

- кредитування – обмеження на концентрацію кредитного ризику, встановлення лімітів кредитування в іноземній валюті;
- підтримання ліквідності – закріплення лімітів відкритих валютних позицій, визначення лімітів на незбіг строків активів і пасивів, встановлення лімітів на резервні вимоги;
- капітал – мінімальні вимоги до капіталу, буфер консервації капіталу та захисту від системного ризику, динамічне формування резервів, уведення обмежень на розподіл прибутку.

Дані інструменти, відносять до пруденційних інструментів забезпечення фінансової стабільності банківської системи. На думку авторів, для забезпечення фінансової стабільності банківської системи, необхідно забезпечити поєднання зазначених інструментів, з інструментами бюджетно-податкової, грошово-кредитної та макропруденційної політики.

На думку, Б. Шпильова [28], до інструментів що забезпечують фінансову стабільність банківської системи, належать:

- планування – фінансова модель і план операцій, бюджет;
- аналіз – попередній, оперативний, підсумковий, перспективний;
- регулювання – управління прибутковістю, ризиками, ліквідністю;
- контроль – стратегічний, поточний, оперативний.

Інформаційною базою при цьому слугує фінансова звітність та внутрішня інформація, яка є продуктом системи управлінського обліку, внутрішньобанківська правова й нормативна база, зовнішня економічна інформація та правова й нормативна база законодавчих та регулюючих органів [40, с. 87].

Одним із найбільш вагомих інструментів забезпечення стабільності банківської системи, на думку Т. Стечишиної [34, с. 811], виступає пруденційний нагляд. В основі якого закладено політику, спрямовану на забезпечення дотримання банківськими установами нормативно-законодавчих актів, з метою уникнення ризиків та загроз в діяльності банків. Дотримання нормативів та положень з регулювання банківської діяльності, забезпечить захист вкладників та кредиторів банку, стабільність роботи банківських установ та забезпечить довіру населення до банківської системи.

Окрім того, суттєвий, проте опосередкований вплив на фінансову стабільність банківської системи, має макроекономічне становище держави. До макроекономічних показників, які впливають на фінансову стабільність банківської системи відносяться: інвестиційний клімат держави; стан платіжного балансу держави; стан реального сектору економіки; рівень тіньової економіки, рівень інфляції та ін.

В. Контансіо [31], зазначає, що застосування монетарних інструментів забезпечення фінансової стабільності банківської системи, для вирівнювання диспропорцій у фінансовому секторі є недоцільним та неефективним. Так як, на думку автора, монетарні інструменти впливають не лише на банківську систему, а й на всі сектори економіки. Застосування їх, для забезпечення фінансової стабільності у банківській системі, може викликати ряд проблем в інших секторах економіки. Тому, монетарні інструменти регулювання фінансової стабільності банківського сектора, варто доповнювати макропруденційними інструментами. Центральні банки повинні застосовувати набір гранульованих інструментів макропруденційного характеру, які можуть бути застосовані до фінансової системи загалом.

Доступні при цьому інструменти макропруденційної політики включають більшість інструментів мікроконтролю, пов'язаних із вимогами щодо капіталу та ліквідності.

На основі проведеного дослідження, підтримуємо думку Н. Погореленко [28, с. 93], що інструментарій забезпечення фінансової стабільності банківської системи, доцільно розподіляти на три групи:

- інструменти монетарної політики – спрямовані на забезпечення цінової стабільності та економічної активності;
- інструменти макропруденційної політики – спрямовані на забезпечення стабільності фінансової системи держави;
- інструменти мікропруденційної політики – спрямовані на забезпечення стабільності окремих фінансових установ та захист вкладників, кредиторів, інвесторів.

У таблиці 1.2 подано класифікаційні ознаки та види інструментів монетарної, макропруденційної та мікропруденційної політики. Вказані групи інструментів мають бути узгоджені між собою та застосовуватися в комплексі, що значною мірою формалізує вплив на фінансову стабільність банківської системи. Варто відмітити, що інструменти макропруденційного та

мікропруденційного регулювання, посилюють результат дії одна одної і чинять значний вплив на фінансову стабільність банківської системи.

Таблиця 1.2 – Класифікація інструментів забезпечення фінансової стабільності банківської системи [28]

Класифікаційна ознака	Інструмент
Інструменти монетарного регулювання	
За впливом на вхідні та вихідні фінансові потоки	процентна політика (облікова ставка, інструменти постійного доступу, депозитні сертифікати); рефінансування банків (овернайт, щотижневі тендери, пряме репо, позачергові тендери); визначення та регулювання норм обов'язкових резервів
За впливом на досягнення операційних цілей	емісія власних боргових зобов'язань та операції з ними; операції з купівлі продажу іноземної валюти на умовах «своп»
За впливом на досягнення стратегічних цілей	управління золотовалютними резервами; регулювання імпорту та експорту капіталу; зміна строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів; операції з цінними паперами
Інструменти макропруденційного регулювання	
За впливом на капітал банків	контрциклічний буфер капіталу; буфер системної важливості; буфер системного ризику; буфер консервації капіталу; коефіцієнт левериджу; секторальні вимоги до капіталу; вимоги до капіталу за результатами стрес-тестування
За впливом на ліквідність банків	коефіцієнт покриття ліквідністю; коефіцієнт чистого стабільного фінансування; співвідношення кредитів та депозитів; норма обов'язкового резервування за короткостроковими зовнішніми запозиченнями
За впливом на кредитний цикл	встановлення граничного співвідношення розміру кредиту та вартості забезпечення; встановлення граничного співвідношення суми обслуговування боргу та доходу позичальника
За обмеженням концентрації ризику	додаткові ваги ризику для окремих типів кредитів; обмеження концентрації великих кредитних ризиків; обмеження кредитів пов'язаним із банком особам; ліміти ризиків
За впливом на діяльність системних / державних банків	додаткові вимоги до ліквідності та капіталу системно важливих / державних банків; сприяння реалізації стратегії розвитку системних/державних банків; посилення практик управління ризиками системних/державних банків
За стійкістю фінансової інфраструктури	посилений овернайт ключових елементів платіжної інфраструктури; підвищення стійкості платіжних систем центрального банку
За впливом на зниження показника доларизації	коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті; обмеження відкритої валютної позиції; норма обов'язкового резервування за короткостроковими зовнішніми запозиченнями
Інструменти мікропруденційного регулювання	
За ключовими ризиками	система аналізу та оцінки ризиків; економічні нормативи діяльності банків; мікрострес-тестування
За організаційними елементами	рейтингова система CAMELSO; система ризик-менеджменту в банках; система раннього реагування; фінансова реструктуризація

Суттєвий вплив на фінансову стабільність чинять інструменти монетарної групи, проте їх застосування є дороговартісним. Діяльності банківських установ притаманний безперервний рух різноманітних фінансових потоків, які обертаються в банківській системі. Тому, першочергово, необхідно регулювати фінансову стабільність банківської системи, з позиції забезпечення безперервності здійснення банківських розрахунків та згладжування впливу на відсоткові ставки з боку змін ліквідності. Банківська система функціонує за рахунок оперативного та стратегічного планування. Тому, врахування інструментів забезпечення фінансової стабільності, на всіх рівнях, забезпечить ефективну роботу банківської системи.

Інструменти макропруденційного забезпечення фінансової стабільності банківської системи, базується на врахування чинників які впливають на системні ризики банківської діяльності. Виконання окремими установами базових нормативів щодо капіталу та ліквідності є запорукою того, що системні ризики для фінансового сектору будуть мінімізовані. Особливу увагу необхідно приділяти системно важливим банкам та взаємозв'язкам на фінансовому ринку. Це пояснюється тим, що ризик системної стабільності залежить від колективної поведінки учасників фінансового ринку, у результаті чого ризики у фінансовій системі для регулятора набувають ендогенного характеру. Також, значна концентрація активів і капіталу в системно важливих банках, потребує застосування спеціального інструментарію, спрямованого на запобігання системним ризикам.

В частині інструментів мікропруденційного регулювання фінансової стабільності банківської діяльності, до елементів відносяться: постійний контроль та комплексний аналіз стану банківських установ для виявлення рівнів ризику; аналіз своєчасності виконання банківськими установами зобов'язань перед вкладниками, з врахуванням раціонального розподілу ресурсів і капіталу; забезпечення стійкості банків у разі кризи через встановлення додаткових вимог до банків; аналіз рівня корпоративного

управління; аналіз ризиків капіталу, ліквідності та фондування; посилення відповідальності банківських установ за недотримання вимог щодо створення ефективних систем управління ризиками.

Для регулювання фінансової стабільності вітчизняної банківської системи, використовує наступні інструменти: економічні нормативи діяльності банків; систему оцінки та управління ризиками; система рейтингового оцінювання банків CAMELSO.

Національним банком України, для регулювання банківської діяльності, встановлено економічні нормативи. Відповідно до Інструкції НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків України» [31], до нормативів відносяться: регулятивний капітал банку (Н1); норматив достатності регулятивного капіталу (Н2); норматив достатності основного капіталу (Н3); норматив короткострокової ліквідності (Н6); норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7); норматив великих кредитних ризиків (Н8); норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9); норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11); норматив загальної суми інвестування (Н12); норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1); норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2); норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{вв}); норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ів}). Дотримання яких, забезпечить своєчасне виконання банками зобов'язань перед вкладниками та контроль за раціональним розподілом ресурсів.

Важливою компонентою інструментарію забезпечення фінансової стабільності банківської системи є система ризик-менеджменту в банках, за допомогою якої банк виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює їх моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв'язки між різними категоріями (видами) ризиків. Методичними вказівками Національного банку України з інспектування

банків «Система оцінки ризиків» [21] рекомендується система оцінки та управління ризиками банківських установ. Відповідно до якої, кожна банківська установа, має мати комплексну та адекватну систему управління ризиками, що має враховувати специфіку її банку. Застосування рекомендованої методики оцінки ризиків, дозволить визначати, як певні наявні або потенційні проблеми, з якими зіштовхується банківська установа або банківська система, враховуючи їх характер і рівень ризику на забезпечення фінансової стабільності.

Система рейтингової оцінки банків CAMELSO – бальна система, яка ґрунтується на поєднанні оцінки кількісних та якісних показників, бухгалтерського підходу та професійного судження. Нагляд за банками, що ґрунтується на оцінках ризиків за цією рейтинговою системою, полягає у визначенні загального фінансового стану банку на підставі стандартизованих критеріїв, що охоплюють усі напрями його діяльності [29, с. 99].

Отже, розглянутий інструментарій забезпечення фінансової стабільності банківської системи сприятиме досягненню ефективності регулятивних і організаційних впливів та дотриманню критеріїв раціональності й адекватності при виборі конкретних інструментів, та створить підґрунтя для вибору та застосування такої їх комбінації, яка найбільшим чином відповідає поставленим цілям, поточним умовам та пріоритетам розвитку банківської системи.

2 Аналітико-практичні аспекти забезпечення фінансової стабільності банківської системи

2.1 Аналіз сучасного стану фінансової стабільності банківської системи України та фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Впродовж останніх років, політика Національного банку України була спрямована на реформування фінансового сектору, зокрема банківського сектору. Одним із основних напрямів Національного банку України, стало очищення фінансового сектору від неплатоспроможних банків та забезпечення стабільної та гнучкої фінансової системи. Зазначена політика забезпечить функціонування на ринку стабільних банківських установ, які б забезпечували збереження стійкості та рівня довіри до вітчизняної банківської системи. Динаміка кількості діючих банків в Україні в 2017-2021 роках, представлена на рисунку 2.1.

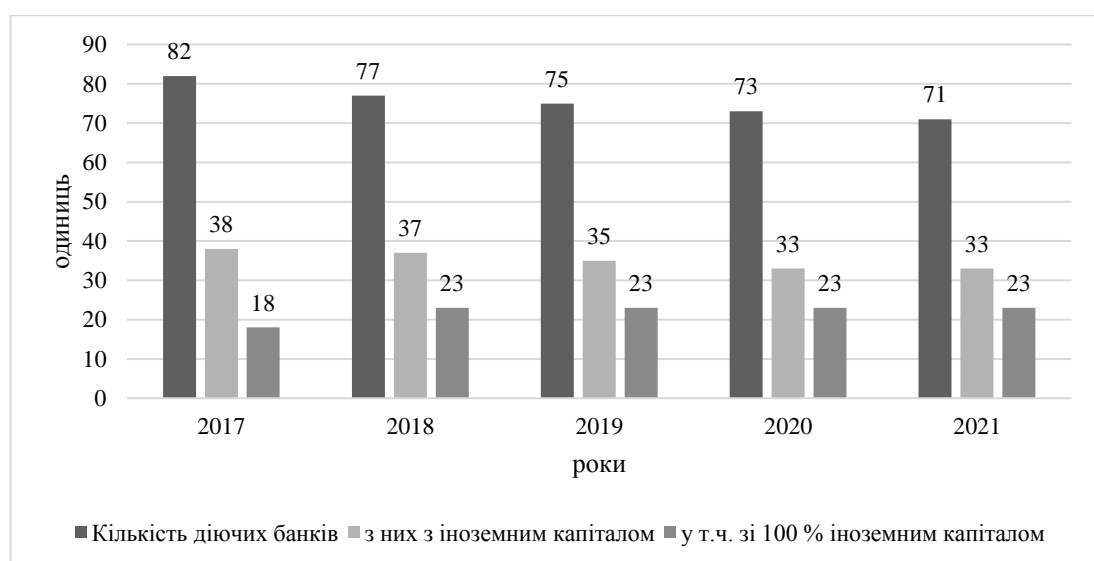

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості банків в Україні у 2017-2021 роках

Джерело: побудовано за даними НБУ [30]

Протягом 2017-2021 років, ліквідовано 11 банків, які були виведені з ринку як неплатоспроможні. Все це свідчить про те, що Національний банк України намагається очищувати банківський сектор, для забезпечення фінансової стабільності банківської системи.

Упродовж тривалого часу спостерігалась позитивна динаміка більшості ключових показників, що характеризують роль банківського сектору в економіці України (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка основних показників банківської системи України в 2017-2021 роках

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Активи, млн грн	1336358	1360764	1494460	1822814	2053928
Активи в іноземній валюті, млн грн	506533	494820	491855	585349	583717
Надані кредити, млн грн	1042798	1118618	1033539	963664	1065347
Капітал, млн грн	163597	155650	200854	210640	255678
Зобов'язання банків, млн грн	1172761	1205114	1293606	1612174	1798250
Зобов'язання банків в іноземній валюті, млн грн	613696	587929	568561	647002	613893
Рентабельність активів, %	-1,94	1,65	4,35	2,54	4,09
Рентабельність капіталу, %	-15,96	10,73	34,18	19,97	35,15

Джерело: побудовано за даними НБУ [30]

Впродовж аналізованого періоду, активи банківського сектору зростають. Загальні активи банків станом на кінець 2017 року склали 1336358 млн грн. Протягом п'яти років, загальний обсяг активів банків України, зріс на 7175870 млн грн та склав на кінець 2021 року 2053928 млн грн. Слід зазначити, що в 2019-2020 роках збільшення загального обсягу активів було пов'язане, з переоцінкою гривневого еквівалента активів в іноземній валюті після девальвації національної валюти. Що, відповідно, зумовило збільшення їх відрахувань в резерви під валютні кредити, що спричинило необхідність поповнювати капітал банківськими установами, а також відобразилось на суттєвому збільшенні залишків валютних активів [13, с. 26].

Аналізуючи структуру активів банківського сектору, необхідно відзначити, що надані кредити становлять основну частину активів банківської системи. Загальна сума наданих кредитів, протягом 2017-2021 років, мала тенденцію як зростання, так і спадання. Зокрема, в 2017 році кредити надані банками юридичним та фізичним особам склали 1042798 млн грн. На кінець 2020 року, обсяг наданих кредитів зменшився на 79134 млн грн та склав 963664 млн грн. Протягом 2021 року, вартість наданих кредитів банківськими установами зростає, в порівнянні з 2020 роком, на 101683 млн грн та склала 1065347 млн грн.

В 2017-2021 роках капітал банківського сектора економіки зростає, з 163597 млн грн на кінець 2017 року, до 255678 млн грн, на кінець 2021 року. Що пов'язано з значною докапіталізацією, протягом останніх років, системно важливих банків.

Зобов'язання вітчизняних банків, протягом аналізованого періоду зростають. В 2017 році зобов'язання банків становили 1172761 млн грн. За 2017-2019 рік, їх обсяг зріс на 625489 млн грн та склав на кінець 2021 року 1798250 млн грн. Зокрема, зобов'язання банків в іноземній валюті, протягом зазначених років, зросли несуттєво, лише на 197 млн грн та склали, на кінець 2021 року 613893 млн грн.

Рентабельність активів банківських установ, протягом досліджуваного періоду збільшилася з -1,94 % до 4,09 %, що свідчить про підвищення ефективності використання активів банками. Найбільшого значення, рентабельність активів банківської системи, досягла в 2019 році – 4,35 %. В 2021 році, показник рентабельності капіталу набув найбільшого значення та становив 35,15 %, що вказує на поліпшення стану банківської діяльності України.

Регулювання Національним банком України, фінансової стабільності банківської системи здійснюється на основі економічних нормативів діяльності [32, с. 18]. В таблиці 2.2 наведено динаміку економічних нормативів банківської системи в 2017-2021 роках.

Таблиці 2.2 – Економічні норматив по банківській системі за період 2017-2021 років

Норматив	Станом на				
	01.01.2018 р.	01.01.2019 р.	01.01.2020 р.	01.01.2021 р.	01.01.2022 р.
Регулятивний капітал, млн грн	115817,6	126116,7	150313,8	182283,6	211742,3
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	16,1	16,18	19,66	21,98	18,01
Норматив достатності основного капіталу (не менше 7%)	-	10,43	13,50	15,67	11,99
Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	98,37	93,52	94,35	86,82	89,13
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	20,29	19,83	17,61	19,14	18,60
Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	208,31	176,23	105,00	87,39	72,35
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 %)	17,89	10,41	7,02	4,10	3,71
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15 %)	0,0001	0,0009	0,0002	0,0002	0,0005
Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	0,22	0,15	0,13	0,10	0,17

Джерело: побудовано за даними НБУ [12]

На основі аналізу таблиці 2.1, необхідно відзначити, що протягом 2017-2021 років, регулятивний капітал банківських установ зріс на 95924,7 млн грн. Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2), в цілому по банківській

системі в 2017-2021 роках вище за нормативне значення. Протягом 2017-2020 років, показник зріс з 16,1 % до 21,98 %. За 2021 рік його значення зменшилося на 3,97 в.п. Протягом аналізованого періоду, достатність основного капіталу по банківській системі, вище за нормативне значення у 7 %. Починаючи з 2018 року значення показника зросло з 10,43 % до 15,67 %, на кінець 2020 року. Протягом 2021 року значення нормативу достатності основного капіталу знизилося на 3,68 в.п. та склало на кінець року 11,99 %.

Оскільки, діяльність банківських установ підлягає впливу ризику ліквідності, тобто ризику нестачі надходжень грошових коштів для покриття їх відтоку, що може порушити розрахунок банківськими установами за строковими зобов'язаннями. З метою контролю за станом ліквідності банківських установ Національний банк України встановив нормативи короткострокової ліквідності на рівні, не менше 60 %. Протягом 2017-2021 років банківські установи дотримувалися нормативного значення показника, а його значення не опускалося нижче 86,82 %.

З метою зменшення банківських ризиків Національний банк України регулює кредитний ризик, на основі нормативів: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, нормативу великих кредитних ризиків та нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами. Недотримання зазначених нормативів, може порушити фінансову стабільність банківських установ [32, с. 19].

Дані таблиці 2.1, свідчать про виконання банками, протягом 2017-2021 років, нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, в межах 17,61 – 20,29 %. Проте, значення нормативу демонструє достатньо високий рівень сигналу кризи в 2017 році. Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами, протягом 2017-2021 років в цілому виконувався по банківській системі. Протягом аналізованого періоду його значення зменшилося майже втричі, з 17,89 % до 3,71 %, на кінець 2021 року.

Порівняння стану виконання нормативів інвестування банками України з нормативним значенням, дозволяє зробити висновки про дуже низьку інвестиційну активність по всій банківській системі України. Даний факт пов'язаний також з рядом причин об'єктивного та суб'єктивного характеру, які стосуються як загального рівня розвитку національної економіки в різних її сферах, так і незацікавленістю банків у фінансуванні інвестиційних проектів у зв'язку зі значними ризиками та невідповідністю термінів ресурсної бази строкам реалізації інвестицій [32, с. 20].

Значення нормативу інвестування в цінні папери окремо за кожною установою, в 2017-2021 роках, коливається в межах 0,0001 – 0,0009 %, при нормативному значенні не більше 15 %. Норматив загальної суми інвестування в 2017 році склав 0,22 %, тоді як на кінець 2021 року – 0,17 %.

Таким чином, в цілому банки дотримуються виконання нормативних вимог Національного банку України. Проте, на сьогодні банківська система України залишається в кризовому стані, в зв'язку з воєнним станом. За даними Національного банку України [12], в січні-березні 2022 року банківські установи продемонстрували від'ємний фінансовий результат, в сумі 0,16 млрд грн, через отриманий у березні 2022 року чистий збиток у розмірі 10,07 млрд грн. У січні-лютому чистий прибуток банківського сектору становив 9,91 млрд грн. Із початком повномасштабної війни банківські установи, запровадили кредитні канікули та знизили комісії за користування своїми послугами. Це негативно відобразилося на процентних та комісійних доходах фінансових установ та банківської системи загалом. Станом на 1 квітня 2022 року з 69 платоспроможних банків 44 банки були прибутковими та отримали чистий прибуток у розмірі 5,85 млрд грн, 25 – збитковими зі збитком 6,01 млрд грн [24]. Зазначене негативно впливає на фінансову стабільність банківської системи України.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» зареєстровано в 2008 році, як універсальну банківську установу з 100 % українським капіталом. Основними контрагентами банку є небанківські установи, підприємства малого та

середнього бізнесу. Банк залучає кошти від населення та суб'єктів господарювання, видає кредити, здійснює перекази платежів по Україні та за кордон, проводить операції за валютними коштами, надає банківські послуги комерційним та роздрібним клієнтам. Банк входить до 15 найбільших банків України за регіональною мережею. Банківська установа налічує 100 відділень та 150 точок продажів кредитів по всій Україні. ПуАТ «КБ «АкордБанк» входить до 25 провідних фінансових установ країни за обсягом коштів фізичних та юридичних осіб і до 20-ки банків України за активами.

На основі фінансової звітності НБУ, здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» в розрізі активних та пасивних операцій (додаток А).

В 2019 році вартість чистих активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» склала 2995926 тис. грн. В 2020 році обсяг чистих активів банківської установи зріс, в порівнянні з 2019 роком, на 3475633 тис. грн або 116,01 % та становив 6471559 тис. грн. На кінець 2021 року вартість активів банку склала 15334972 тис. грн. Їх обсяг збільшився, в порівнянні з 2020 роком, на 8863413 тис. грн або 136,96 %, що представлено на рисунку 2.2.

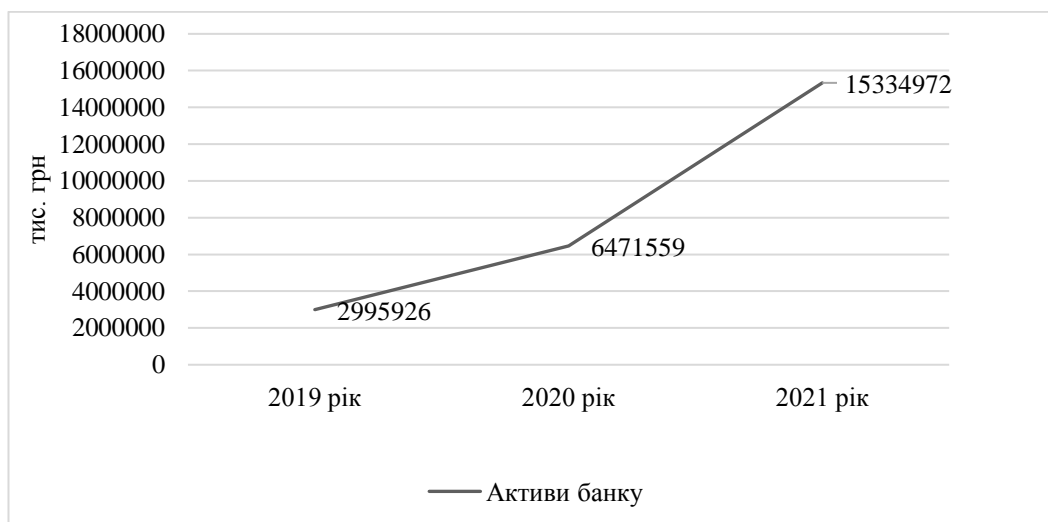

Рисунок 2.2 – Динаміка активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними додатку А

На кінець 2019 року грошові кошти ПуАТ «КБ «АкордБанк» та їх еквіваленти склали 388001 тис. грн. Протягом 2020 року, в порівнянні з 2019 роком, їх вартість зросла на 139477 тис. грн або 35,95 % та склала 527478 тис. грн. На кінець 2021 року вартість грошових коштів банківської установи та їх еквіваленти збільшилася, в порівнянні з минулим роком, на 462330 тис. грн або 87,65 % та склала 989808 тис. грн.

Кошти банку, які розміщених в інших банках на кінець 2019 року склала 93932 тис. грн. На кінець 2020 року темп зростання обсягу коштів розміщених в інших банках становив 71,65 %, а їх абсолютне значення зросло, в порівнянні з минулим роком на 67300 тис. грн і склало 161232 тис. грн. Протягом 2021 році обсяг коштів в інших банках зріс, в порівнянні з 2020 роком, на 290282 тис. грн або 180,04 % та склав 451514 тис. грн.

Кредити та заборгованість клієнтів ПуАТ «КБ «АкордБанк» на кінець 2019 року становила 900995 тис. грн. Їх вартість протягом 2020 року зросла, в порівнянні з минулим роком, на 475651 тис. грн або 52,75 % і склала 1376646 тис. грн. Протягом 2020 році кредити фізичних та юридичних осіб банку зросли на 118211 тис. грн або 8,59 % і склала 1494857 тис. грн.

Вартість цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід на кінець 2019 року склала 125047 тис. грн. Протягом 2020 року вартість показника зменшилася, в порівнянні з попереднім роком на 125047 тис. грн або 100 % та була на рівні нуля. На кінець 2021 року обсяг цінних паперів банку, що обліковуються за справедливою вартістю склала 25351 тис. грн.

На кінець 2019 року вартість цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю склала 1329847 тис. грн. На кінець 2020 року їх вартість склала 4213625 тис. грн та зросла, в порівнянні з 2019 роком на 2883778 тис. грн або 216,85 %. Протягом 2021 року вартість цінних паперів банківської установи, які обліковуються за амортизованою собівартістю, збільшилася на 7703249 тис. грн або 182,82 % та склала, на кінець року 11916874 тис. грн.

Обсяг інвестиційної нерухомості ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019 році склала 21003 тис. грн. На кінець 2020 року вартість інвестиційної нерухомості банку зросла на 3561 тис. грн або 16,95 % та склала 24564 тис. грн. Протягу 2021 року обсяг інвестиційної нерухомості банку зменшилася, в порівнянні з минулим роком, на 18304 тис. грн або 74,92 % та склала 6260 тис. грн. До складу інвестиційної нерухомості відносяться 17 земельних ділянок, загальною площею 109,4 га. На які банк набув право власності шляхом звернення стягнення в рахунок погашення заборгованості за кредитними договорами.

В 2019 році відстрочені податкові активи банку склали 972 тис. грн. Протягом 2020 року, їх вартість збільшилася на 856 тис. грн або 88,07 % та склала 1828 тис. грн. На кінець 2021 року вартість відстрочених податкових активів банку склала 4010 тис. грн та зросла, в порівнянні з минулим роком на 2182 тис. грн або 119,37 %.

Основні засоби та нематеріальні активи банку в 2019 році склали 116984 тис. грн. На кінець 2020 року, їх вартість зросла на 32333 тис. грн або 27,64 % та склала 149317 тис. грн. Протягом 2021 року вартість основних засобів та нематеріальних активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» зросла на 129878 тис. грн або 86,98 % та склала 279195 тис. грн.

Інші фінансові активи банку протягом 2019-2021 років зросли з 5790 тис. грн до 13100 тис. грн або з 44,18 % до 56,92 %. Вартість інших активів банку, протягом аналізованого періоду, як зростали так і знижувалися. Зокрема, протягом 2020 року вартість інших активів знизилася на 4837 або 36,22 %. Тоді як, протягом 2021 року їх вартість зросла на 145483 тис. грн або 1707,75 %. Збільшення або зменшення, інших активів банку, виникла в результаті переоцінки, а також в результаті збитків від зменшення корисності.

З проведеного аналізу, варто відмітити, що протягом 2019-2021 років, загальна вартість активів банку зросла.

В таблиці А2 (додаток А) здійснено аналіз динаміки зобов'язань ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках.

На кінець 2019 року загальна вартість зобов'язань банку склала 2721499 тис. грн. Протягом 2020 року вартість зобов'язань ПуАТ «КБ «АкордБанк» зросла на 3431732 тис. грн або 126,1 % та склала 6153231 тис. грн. На кінець 2021 року загальна вартість зобов'язань банку склала 14922119 тис. грн та збільшилася, в порівнянні з попереднім роком на 8768888 тис. грн або 142,51 % (рисунок 2.3).

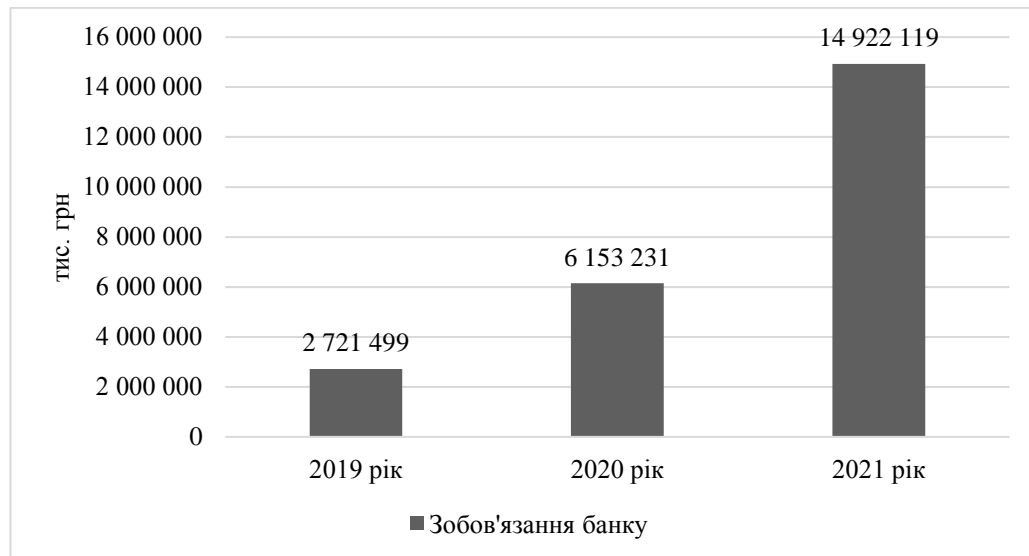

Рисунок 2.3 – Динаміка зобов'язань ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними додатку А

В таблиці А3 (додаток А) здійснено аналіз власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2019-2021 роках.

В 2019 році статутний капітал банківської установи склав 247592 тис. грн. В 2020 році, відповідно до вимог Національного банку України, на позачергових загальних зборах акціонерів банку було прийняте рішення щодо збільшення статутного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» на 36948 тис. грн, шляхом розміщення 36047 штук простих іменних акцій банку існуючої номінальної вартості 1025 грн. В 2021 році розмір статутного капіталу банку, залишився на рівні 2020 року та склав 284540 тис. грн.

Резерви та інші фонди банківської установи на кінець 2019 року становили 3702 тис. грн. Вартість резервів та інших фондів банку, протягом 2020 року зросла на 1446 тис. грн або 39,06 % та склала 5148 тис. грн. На кінець 2021 року, вартість показника зросла на 486 тис. грн або 109,44 % та склала, на кінець року 5634 тис. грн.

Вартість резервів переоцінки банку мала від'ємне значення та склала, на кінець 2019 року, 118 тис. грн. Протягом 2020 року, вартість резерві переоцінки зменшилася, в порівнянні з 2019 роком, на 69 тис. грн або 58,47 % та склали 49 тис. грн з позначкою мінус. Резерви переоцінки банку в 2021 році зросли, в порівнянні з попереднім роком, на 23 тис. грн або 146,94 % та мала від'ємне значення в розмірі 72 тис. грн.

В 2019 році вартість нерозподіленого прибутку ПуАТ «КБ «АкордБанк», склала 23251 тис. грн. Протягом 2020 року нерозподілений прибуток банку зріс на 5438 тис. грн або 23,39 % і склав 28689 тис. грн. На кінець 2021 року нерозподіленого прибутку банку склав 122752 тис. грн, його вартість зросла протягом року на 94063 тис. грн або 427,87 %.

На рисунку 2.4 відображено динаміку власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках.

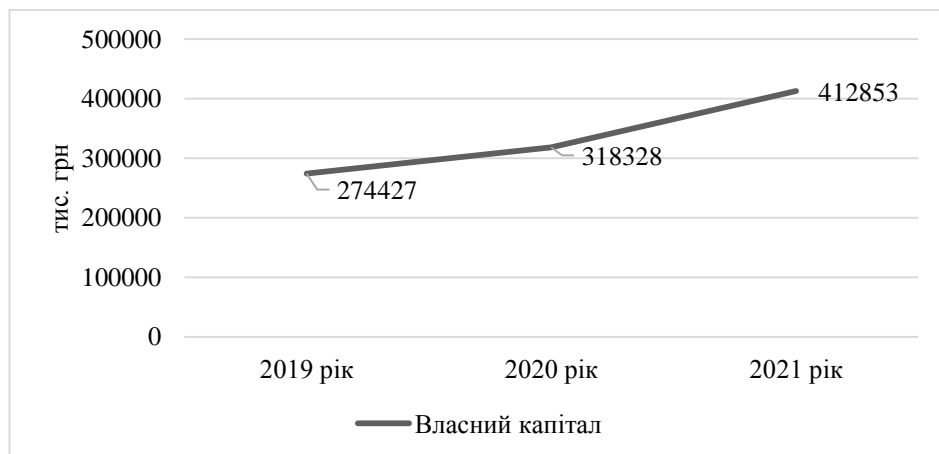

Рисунок 2.4 – Динаміка власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними додатку А

Протягом 2019-2021 років загальний обсяг власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» зріс. На кінець 2019 року загальна вартість власного капіталу банку склала 274427 тис. грн. Протягом 2020 року обсяг власного капіталу банку зріс на 43901 тис. грн або 16 % і склав 318328 тис. грн. На кінець 2021 року обсяг власного капіталу банківської установи збільшився, в порівнянні з попереднім роком, на 94525 тис. грн або 129,69 % та склав 412853 тис. грн.

Склад та динаміку фінансових результатів ПуАТ «КБ «АкордБанк» наведено в таблиці А4 (додаток А).

В 2019 році загальна сума доходів ПуАТ «КБ «АкордБанк» склала 403121 тис. грн. В 2020 році їх обсяг збільшився, в порівнянні з попереднім роком, на 248535 тис. грн або 61,65 % та склав 651656 тис. грн. На кінець 2021 року, обсяг доходів банку зріс на 417817 тис. грн або 64,12 % та склав 1069473 тис. грн. загальна вартість доходів банку протягом 2021 року зросла, за рахунок зростання: чистих процентних доходів на суму 317481 тис. грн або 136,14 %; чистих комісійних доходів на 94742 тис. грн або 32,63 %; торговельних доходів на 28994 тис. грн або 32,73 %; інших доходів банку на 3661 тис. грн або 220,01 %.

Зростання процентних доходів банку в 2021 році, зумовлене як збільшенням кредитного портфелю банку так і збільшенням розміщення коштів в депозитні сертифікати НБУ. Зростання комісійного та торгового доходу пов'язано з відкриттям нових відділень, із збільшенням кількості обслуговуваних клієнтів, в тому числі й за рахунок розширення продуктового ряду.

Загальний обсяг витрати ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019 році склали 364894 тис. грн. Протягом 2020 року загальні витрати банку зросли на 273363 тис. грн або 74,92 % та склали 638257 тис. грн. В 2021 році, в порівнянні з 2020 роком, обсяг витрат банківської установи зріс на 327952 тис. грн або 51,38 % та склав 966209 тис. грн. Зростання вартості інших адміністративних витрат та інших операційних витрат банку, в 2020-2021 роках, пов'язано із зростанням витрат на маркетинг та рекламу, за агентськими угодами, на утримання

основних засобів та нематеріальних активів, інкасацію та перевезення цінностей.

На рисунку 2.5 відображено динаміку прибутку ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках. На кінець 2019 року обсяг отриманого чистого прибутку банківської установи склав 32541 тис. грн. Протягом 2020 року, отриманий прибуток банку зменшився, в порівнянні з попереднім роком на 22029 тис. грн або 67,7 % та склав 10512 тис. грн. На кінець 2021 року, загальний розмір чистого прибутку банку становив 95343 тис. грн та зріс, протягом року, на 84831 тис. грн або 86,9 %.

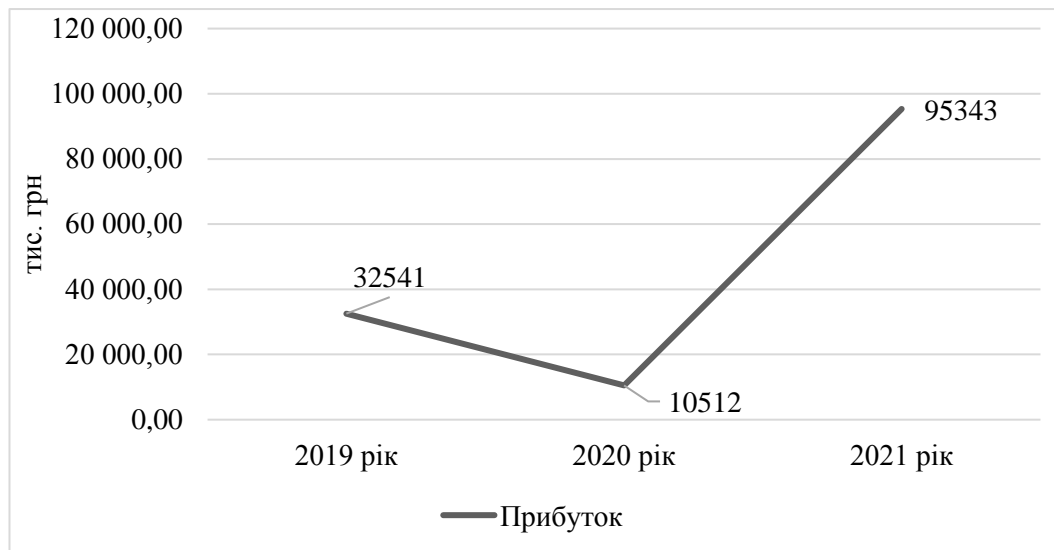

Рисунок 2.5 – Динаміка прибутку ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними додатку А

Ресурсна база ПуАТ «КБ «АкордБанк», протягом аналізованого періоду, залишається стабільною, практично всі пасиви банк залучає на внутрішньому ринку. Переважну більшість коштів населення та бізнесу фінансова установа залучає не на тривалий період: понад 50% усіх коштів населення – це поточні рахунки, або депозити із залишковим терміном менше одного місяця. Короткостроковість пасивів змушує банківську установу тримати значну частку активів у високоліквідних інструментах (готівка, депозитні

сертифікати НБУ), щоб забезпечувати належну подушку ліквідності на випадок можливих шоків

Отже, враховуючи вартість та якість активів ПуАТ «КБ «АкордБанк», динаміку і структуру пасивів, високий рівень капіталізації, позитивну динаміку коштів юридичних і фізичних осіб, ліквідності та доходності, варто відзначити стабільну та ефективну роботу банку протягом 2019-2021 років.

2.2 Аналіз фінансової стабільності ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках та напрями покращення її забезпечення

Для здійснення безперервної фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» під впливом зміни факторів зовнішнього середовища, важливим завданням, яке постає перед керівництвом є здійснення постійного контролю за фінансовою стабільністю банку.

Важливим показником забезпечення стабільного функціонування банку та розвитку обслуговування клієнтів є підвищення капіталізації банку, оскільки саме достатній обсяг власного капіталу банку дозволить забезпечити економічну самостійність і фінансову стабільність банку, його активну та прибуткову діяльність на ринку фінансових послуг. В пункту 2.1 було здійснено аналіз динаміки власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» (додаток А). На основі здійсненого аналізу, варто відзначити позитивну динаміку зростання вартості власного капіталу банку протягом 2019-2021 років. Окремо варто відзначити зростання статутного капіталу банку. На рисунку 2.6 наведено динаміку статутного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках.

Регулювання обсягу статутного капіталу банків України, здійснює Національний банк України. Відповідно, до нормативних вимог НБУ ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2020 році збільшив статутний капітал за рахунок випуску

та розміщення 36047 шт простих іменних акцій, номінальною вартістю 1025 грн кожна.

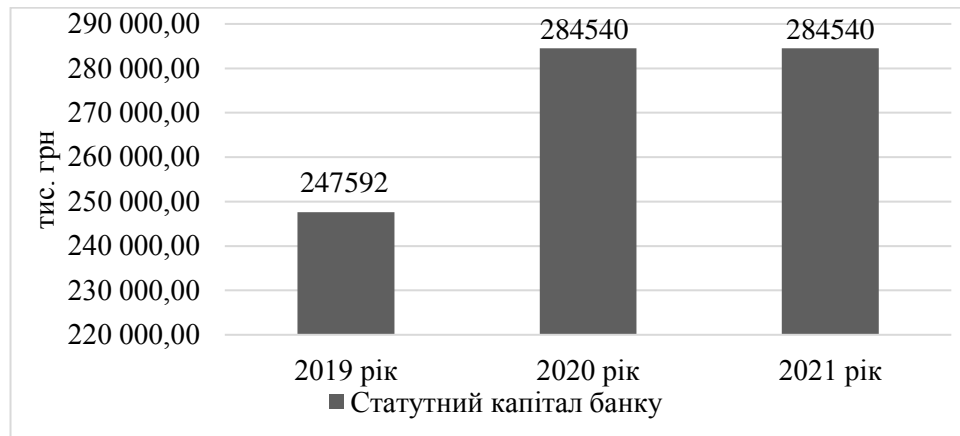

Рисунок 2.6 – Динаміка статутного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Джерело: побудовано за даними додатку А

Розмір статутного капіталу банку, було збільшено на 36948 тис. грн до 284540 тис. грн. Внаслідок зростання статутного капіталу, зросла вартість загальної суми власного капіталу банківської установи, що в свою чергу покращила фінансову стабільність банку.

Стабільність діяльності банківської установи розкривається через основні показники, перш за все через дотримання встановлених Національним Банком України показників кредитних ризиків, ліквідності та мультиплікативну ефективність власного капіталу. У вітчизняній практиці для аналізу ефективності діяльності банків застосовується система економічних нормативів. Саме з метою підтримки стабільності банківської діяльності Національним банком України затверджено «Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [31], де наведені економічні нормативи (є обов'язковими до виконання всіма банківськими установами), що дає можливість справедливо оцінити фінансовий стан комерційного банку. В таблиці 2.3 наведено узагальнену оцінку фінансової стабільності ПуАТ «КБ

«АкордБанк» на основі аналізу основних економічних нормативів, в 2019-2021 роках.

Таблиця 2.3 – Динаміка економічних нормативів діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2019-2021 роки

Нормативи	Нормативне значення	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Приріст (зменшення) (+, -), %	
					2020 / 2019 р.	2021 / 2020 р.
Регулятивний капітал, тис грн (Н1)	200000 тис. грн	260409	345318	416836	84909	71518
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2)	> 10%	21,51	13,48	13,28	-8,03	-0,2
Норматив достатності основного капіталу (Н3)	> 7%	18,78	10,63	8,64	-8,15	-1,99
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	> 60%	88,36	70,18	82,71	-18,18	12,53
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	< 25 %	21,10	21,06	16,57	-0,04	-4,49
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	< 8 кратного розміру РК	141,73	269,94	174,54	128,21	-95,4
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	< 25 %	18,58	10,51	6,51	-8,07	-4
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	< 15 %	0,02	0,02	0,02	0	0
Норматив загальної суми інвестування (Н12)	< 60 %	0,02	0,02	0,02	0	0
Норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1)	< 10 %	0,5763	1,5294	5,5120	0,9531	3,9826
Норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2)	< 10 %	2,5837	5,0851	0,4690	2,5014	-4,6161
Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ})	> 100 %	287,24	493,53	271,42	206,29	-222,11
Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ів})	> 100 %	236,50	387,66	220,90	151,16	-166,76

Джерело: побудовано за даними НБУ [8]

ПуАТ «КБ «АкордБанк» здійснює управління капіталом з метою здійснення безперервної діяльності та отримання максимального розміру прибутку, шляхом оптимізації співвідношення між запозиченими коштами та власним капіталом. Зокрема обсяг регулятивного капіталу банку в 2019 році склала 260409 тис. грн. Протягом 2020 року, регулятивний капітал банку зріс на 84909 тис. грн та скла, на кінець року 345318 тис. грн. В 2021 році, вартість регулятивного капіталу склала 416836 тис. грн, та зросла, в порівнянні з попереднім роком, на 71518 тис. грн.

Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н1) ПуАТ «КБ «АкордБанк», протягом аналізованого періоду, перебував в межах встановленого нормативного значення. Проте в 2020-2021 роках, зазначений показник знизився, на 8,03 % та 0,2 % відповідно. На кінець 2021 року, норматив адекватності регулятивного капіталу банку, досяг критично низького рівня в розмірі 13,28 %, при нормативному значенні більше 10 %. Тобто, впродовж 2019-2021 років ПуАТ «КБ «АкордБанк» своєчасно і в повному обсязі розраховувався за своїми зобов'язаннями, що виникли в результаті торговельних, кредитних та інших операцій грошового характеру. Даний показник, свідчить що банк покриває кредитний, ринковий та операційний ризик за рахунок власних коштів, з метою забезпечення фінансової стабільності та обмеження ризику неплатоспроможності.

Норматив достатності основного капіталу банку на кінець 2019 року склав 18,78 %. Протягом 2020 року, даний показник знизився на 8,15 % та склав 10,63 %. На кінець 2021 року норматив достатності основного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» знизився до критичного рівня та склав, на кінець року 8,64 %, при нормативному значенні більше 7 %.

Банківська установа, протягом 2019-2021 років, не порушувала норматив короткострокової ліквідності, вчасно розраховувалася за своїми терміновими зобов'язаннями. В 2019 році показник короткострокової ліквідності склав 88,36 %. Протягом 2020 року, його значення знизилося на

18,18 % та склало 70,18 %. На кінець 2021 року, значення нормативу зросло, в порівнянні з попереднім роком, на 12,53 % та склало 70,18 %.

Протягом 2019-2021 років значення основних економічних нормативів кредитного ризику перебували в межах нормативних значень. Зокрема, норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), протягом аналізованого періоду, коливався в межах 16,57 % - 21,2 %, при нормі не більше 25 %. Норматив великих кредитних ризиків (Н8) ПуАТ «КБ «АкордБанк», в 2019 році становив 141,73. Протягом 2020 року, його значення зросло на 128,21 та склало 269,94. В 2021 році, показник знизився до 174,54.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом 2019-2021 років, перебуває в межах нормативного значення, а саме коливається від 6,51 % до 18,58 %.

Для регулювання кредитних ризиків та забезпечення фінансової стабільності, банком встановлено ліміти структури забезпечення за кредитами. Зокрема, на кінець 2021 року, питома вага кредитів із забезпеченням у вигляді рухомого майна – 16,4 % (при ліміті не більше 40 %); питома вага кредитів із забезпеченням у вигляді нерухомого майна – 22,1 % (при ліміті не більше 80 %); питома вага бланкових кредитів в кредитному портфелі банку – 40 %.

Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11) та норматив загальної суми інвестування (Н12) ПуАТ «КБ «АкордБанк», протягом 2019-2021 років – стабільні, а їх значення перебуває на рівні 0,02 %.

Норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1) в 2020 році склав 0,5763 %. Значення показника, на кінець 2020 року зросло на 0,9531 % та склало 1,5294 %. На кінець 2021 року, норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції банку, зріс на 3,9826 % та склав 5,5120 %.

Норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2) ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом аналізованого періоду, перебував в межах нормативного значення. Його значення коливалося від 0,46905 % до 5,0851 %.

Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}) в 2019 році склав 287,24 %. Протягом 2020 року, його значення зросло на 206,29 % та досягло рівня 493,53 %. На кінець 2021 року, значення показника знизилося на 222,11 % та склало 271,42 %.

Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ів}) на кінець 2019 року склав 236,50 %. Протягом 2020 року, значення показника зросло на 151,16 % та склало 387,66. На кінець 2021 року, коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті, знизився, в порівнянні з попереднім роком, на 166,76 % та склав 220,90 %.

З проведено аналізу основних показників фінансової стабільності ПуАТ «КБ «АкордБанк», варто відзначити, що протягом 2019-2021 років, банк підтримує рівень ліквідності, рівень основного та регулятивного капіталу на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх прийнятих на себе зобов'язань з урахуванням їх обсягів, строковості й валют платежів, забезпечує потрібне співвідношення між власними та залученими коштами, формує оптимальну структуру активів із збільшенням частки високоякісних активів з прийнятним рівнем кредитного ризику для виконання правомірних вимог вкладників, кредиторів і всіх інших клієнтів.

Частка високоліквідних активів протягом 2021 року, у структурі активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» становила не менше 50 % завдяки підтримуванню оптимальних залишків грошових коштів в касі банку, розміщенню грошових коштів на коррахунках НБУ та великих надійних банках, вкладенням у депозитні сертифікати НБУ.

Рівень фінансових ризиків банку, протягом аналізованого періоду, є прийнятним. ПуАТ «КБ «АкордБанк» здійснює постійний моніторинг фінансових ризиків. Зростання масштабів діяльності банку, в 2020 році, зумовило відповідний ріст капіталу під операційним ризиком. При цьому вплив величини операційного ризику на достатність капіталу, є прийнятним. Банківська установа запобігає надмірному перекладанню ризиків на кредиторів чи вкладників банку.

Для забезпечення фінансової стабільності банківської системи і країни загалом, необхідно не лише приділяти увагу економічним та політичним проблемам, але й соціальним. Значною проблемою є втрата довіри населення до банківських установ. Для вирішення зазначеної проблеми, як до однієї із основних компонент фінансової стабільності банківських установ, необхідно покращувати рівень фінансової грамотності громадян та сприяти тому, щоб при створенні банківських послуг, їхні умови були якомога прозоріші і зрозуміліші для населення. Одним із пріоритетних напрямків має стати підвищення рівня адаптації до міжнародних вимог не лише банківськими установами, а й регулятором в особі Національного банку України. Забезпечення прозорості діяльності банківської сфери приведе до зростання якості рішень, що приймають суб'єкти господарювання, сприятиме самоорганізації та найголовніше сприятиме фінансовій стабільності кожної окремої банківської установи та вітчизняної банківської системи загалом [13, с. 26].

Для покращення фінансової стабільності банківської системи України необхідно [26]: розвивати широкий асортимент банківських продуктів та послуг; нарощування резервів для фінансування великих проектів; розвиток мережі кореспондентських відносин; застосування новітніх інформаційних технологій обслуговування клієнтів; використання результативної системи консультування та підтримки клієнтів.

Основними заходами забезпечення фінансової стабільності банківської системи є [36, с. 87]:

- підтримання ціни грошових коштів відповідно до рентабельності інвестицій в реальне виробництво;
- диверсифікація структури банківської системи, тобто забезпечення відповідності структури банківської системи структурі реального сектору економіки шляхом формування системи банківських установ різного розміру

– узгодження грошових потоків із виробничими потоками, враховуючи, що основні виробничі сили, виробничий апарат та інші джерела економічного зростання зосереджені в регіонах;

– можливості мобільної адаптації до постійно мінливих умов навколишнього середовища, умов економічного розвитку держави та світового господарства, специфіки неформальних позицій, що забезпечують прозорість діяльності кожного банку, особливо філій.

Складність фінансових відносин, які існують між складовими елементами фінансової системи, однією з яких є банківська система, призводить до того, що її фінансова стабільність залежить від різноманітних факторів, а тому для попередження їх впливу, регулятор має застосовувати відповідні інструменти впливу.

На сьогодні Національний банк України вже використовує низку класичних макропруденційних інструментів та заходів, які можна прирівняти до них. Проте, на перспективу, необхідне запровадження ще кількох інструментів, які будуть адаптовані до ситуації на фінансовому ринку. А також запровадження вітчизняної моделі для оцінювання ефективності застосування запроваджених інструментів. Зокрема, це пов'язане з тим, що сьогодні в Україні є низка ризиків тривалої дії, які вимагають від Національного банку України відстеження їхнього розвитку та регулювання.

У таблиці 2.4 подано шляхи забезпечення фінансової стабільності банківської системи із застосуванням інструментів макропруденційного регулювання.

Складність макропруденційної політики полягає в тому, що відповідні інструменти слід застосовувати тоді, коли ризики для фінансової системи є незначними. Проте в такі моменти регулятора, як показує практика, бракує рішучості. Спрацьовує, так званий ефект небажання діяти. Адже досить часто доцільність обмежень складно донести до учасників фінансового ринку та громадян [3, с. 237].

Таблиця 2.4 – Напрями забезпечення фінансової стабільності банківської системи із застосуванням інструментів макропруденційного регулювання [3]

Фактори впливу на фінансової стабільності	Можливі інструменти Національного банку України	Ефект від застосування інструментів
Короткостроковість фондування банків	Запровадження нормативів покриття ліквідності та коефіцієнта чистого стабільного фінансування, жорсткіших вимог до внутрішніх практик управління ліквідністю банків	Подовження строковості фондування, усунення розривів строковості між активами й пасивами, формування запасу ліквідності шляхом тримання більшої частки активів у високоліквідних складових
Значний рівень доларизації банківського сектору	Запровадження додаткових ваг ризику для валютних активів, жорсткіших вимог до оцінювання кредитного ризику за кредитами в іноземній валюті, розроблення рекомендацій банкам для зниження частки валютних кредитів у портфелях.	Зниження валютного ризику для банків та їхніх клієнтів.
Висока частка державного капіталу у банківському секторі	Активний моніторинг виконання стратегій розвитку держбанків, спрямованих на усунення наявних проблем, встановлення буферів системної важливості та системного ризику, формування вимог щодо посилення управління ризиками	Зниження частки державного капіталу у банківському секторі, посилення конкуренції, підвищення операційної та фінансової ефективності держбанків
Висока концентрація кредитних ризиків	Контроль за виконанням програм скорочення пов'язаного кредитування, вжиття заходів впливу в разі порушення графіків виконання програм, установлення жорсткіших правил розрахунку достатності регулятивного капіталу для банків, що порушують нормативи пов'язаного кредитування.	Досягнення помірних обсягів кредитів, наданих пов'язаним із банком особам, підвищення якості кредитного портфеля.
Висока частка непрацюючих кредитів	Зобов'язати банки вибудувати ефективну внутрішню систему роботи з непрацюючими активами, розробити рекомендації щодо роботи з непрацюючими кредитами.	Очищення балансів банків від проблемних кредитів, побудова систем моніторингу стану кредитного портфеля

На сьогодні, найбільш важливими напрямами макроекономічної політики, що можуть впливати на фінансову стабільність банківської системи,

є фіскальна політика та політика регулювання платіжного балансу, а саме, управління потоками капіталу. В разі значного впливу потоків капіталу на системні ризики банківського сектору економіки, необхідно використовувати, як управління потоками капіталу платіжного балансу, так і макропруденційні інструменти [20].

Варто відзначити, що макропруденційні інструменти регулювання не здатна повністю усунути системні ризики банківських установ, проте може запобігти їх надмірному накопиченню та знизити ймовірність їх реалізації. Таким чином, макропруденційні інструменти регулювання, підвищують стабільність економіки та банківської системи. Загалом макропруденційна політика повинна враховувати національні особливості фінансової системи, щоб обрані інструменти були дієвими та сприяли досягненню цілей.

Під час вибору інструментів макропруденційного регулювання необхідно максимально враховувати особливості розвитку банківського сектору, структуру фінансового сектору, фактори впливу на фінансову стабільність банківської системи. Оскільки українська банківська система перебуває в умовах розвитку, то значний вплив на неї формують потоки іноземного капіталу, валютна політика, управлінням капіталом платіжного балансу. Зазначені фактори є найважливішими сферами проактивної макропруденційної політики.

Отже, в нестабільних умовах розвитку економіки, саме діяльність банківської системи зазнає найбільшого впливу, тому необхідність забезпечення фінансової стабільності банківських установ в Україні вимагає посилення макропруденційної складової регулювання банківської системи. Підвищення фінансової стабільності банківської системи України сприятиме покращенню інвестиційного клімату, зростанню рівня доходів населення, зниженню інфляції, збільшенню розміру власного капіталу банків, покращенню якості кредитного портфеля, підвищенню якості послуг, що надаються банками.

Висновки

В першому розділі кваліфікаційної роботи досліджено теоретико-методичні засади забезпечення фінансової стабільності банківської системи. Обґрунтовано, що на сьогодні термін «фінансова стабільність» ототожнюють з різними поняттями. В зв'язку з цим було виокремлено, найбільш вживані терміни-синоніми поняття «фінансова стабільність». Варто відзначити, що багатоаспектність трактування сутності поняття «фінансова стабільність банківської системи» характеризується відсутністю єдиного підходу до його тлумачення.

На основі аналізу теоретичних робіт, систематизовано погляди вчених-економістів поняття «фінансова стабільність банківської системи». В результаті чого, виокремлено наукові підходи, які характеризують сутність фінансової стабільності банківської системи, а саме: фінансова стабільність, як здатність ефективної діяльності банківської системи; фінансова стабільність, як здатність протистояти банківським ризикам; фінансова стабільність, як здатність протистояти шокам; фінансова стабільність, як основа надійності банківської системи; фінансова стабільність, як ефективний розподіл фінансових ресурсів банківської системи.

В забезпеченні фінансової стабільності банківської системи важливу роль відіграють принципи забезпечення, до яких належать адаптивності та мобільності; цілеспрямованості; системності; фінансової стійкості; збалансованості; інноваційності та розвитку; довіри; завчасної обачності; збалансованості прибутковості.

Забезпечення фінансової стабільності держави, вимагає від фінансових регуляторів дій з посилення нагляду за діяльністю банківської системи. На основі проведеного дослідження, визначено, що основні інструменти забезпечення фінансової стабільності банківської системи, поділяються на три групи: інструменти монетарної політики (спрямовані на забезпечення цінової

стабільності та економічної активності); інструменти макропруденційної політики (спрямовані на забезпечення стабільності фінансової системи держави); інструменти мікропруденційної політики (спрямовані на забезпечення стабільності окремих фінансових установ та захист вкладників, кредиторів, інвесторів). Обґрунтовано, що виокремлені групи інструментів мають бути узгоджені між собою та застосовуватися в комплексі, що значною мірою формалізує вплив на фінансову стабільність банківської системи.

В другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз сучасного стану фінансової стабільності банківської системи України. Одним із основних напрямів Національного банку України, стало очищення фінансового сектору від неплатоспроможних банків та забезпечення стабільної та гнучкої фінансової системи. Протягом 2017-2021 років, ліквідовано 11 банків, які були виведені з ринку як неплатоспроможні. Упродовж тривалого часу спостерігалась позитивна динаміка більшості ключових показників, що характеризують роль банківського сектору в економіці України, а саме: зростання активів, капіталу, зобов'язань банків.

Регулювання Національним банком України, фінансової стабільності банківської системи здійснюється на основі економічних нормативів діяльності. Регулятивний капітал банківських установ зріс на 95924,7 млн грн. Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2) по банківській системі, в 2017-2021 роках, вище за нормативне значення. Протягом аналізованого періоду, банківські установи дотримувалися нормативного значення показника короткострокової ліквідності, а його значення не опускалося нижче 86,82 %. Варто відзначити, що в 2017-2021 роках, банківські установи, дотримуються виконання нормативних вимог Національного банку України.

В кваліфікаційній роботі, було здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк». ПуАТ «КБ «АкордБанк» – універсальний банк з 100 % українським капіталом. В 2019 році вартість чистих активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» склала 2995926 тис. грн. В 2020 році обсяг чистих активів банківської установи зріс на 3475633 тис. грн або 116,01

% та становив 6471559 тис. грн. На кінець 2021 року вартість активів банку склала 15334972 тис. грн.

На кінець 2019 року загальна вартість зобов'язань банку склала 2721499 тис. грн. Протягом 2020 року вартість зобов'язань ПуАТ «КБ «АкордБанк» зросла на 126,1 % та склала 6153231 тис. грн. На кінець 2021 року загальна вартість зобов'язань банку склала 14922119 тис. грн.

Протягом 2019-2021 років загальний обсяг власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» зріс, з 274427 тис. грн. до 412853 тис. грн.

Протягом аналізованого періоду, діяльність банку була прибутковою. На кінець 2019 року обсяг отриманого чистого прибутку банку склав 32541 тис. грн. Протягом 2020 року, отриманий прибуток банку зменшився, в порівнянні з попереднім роком на 22029 тис. грн або 67,7 % та склав 10512 тис. грн. На кінець 2021 року, загальний розмір чистого прибутку банку становив 95343 тис. грн та зріс, протягом року, на 84831 тис. грн або 86,9 %.

Важливим показником забезпечення стабільного функціонування банку та розвитку обслуговування клієнтів є підвищення капіталізації банку. На основі здійсненого аналізу, варто відзначити позитивну динаміку зростання вартості власного капіталу банку протягом 2019-2021 років. Окремо варто відзначити зростання статутного капіталу банку. В 2020 році, відповідно до вимог Національного банку України, на позачергових загальних зборах акціонерів банку було прийняте рішення щодо збільшення статутного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» на 36948 тис. грн, шляхом розміщення 36047 штук простих іменних акцій банку існуючої номінальної вартості 1025 грн.

В роботі здійснено узагальнену оцінку фінансової стабільності ПуАТ «КБ «АкордБанк» на основі аналізу основних економічних нормативів. З проведеного аналізу, варто відзначити, що протягом 2019-2021 років, банк підтримує рівень ліквідності, рівень основного та регулятивного капіталу на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх прийнятих на себе зобов'язань з урахуванням їх обсягів, строковості й валют платежів, забезпечує потрібне співвідношення між власними та залученими коштами,

формує оптимальну структуру активів із збільшенням частки високоякісних активів з прийнятним рівнем кредитного ризику для виконання правомірних вимог вкладників, кредиторів і всіх інших клієнтів.

Для забезпечення фінансової стабільності банківської системи необхідно приділяти увагу макропруденційним інструментам. На сьогодні Національний банк України вже використовує низку класичних макропруденційних інструментів та заходів, які можна прирівняти до них. Проте, на перспективу, необхідне запровадження ще кількох інструментів, які будуть адаптовані до ситуації на фінансовому ринку. Тому було виокремлено, основні шляхи забезпечення фінансової стабільності банківської системи із застосуванням інструментів макропруденційного регулювання. Під час вибору інструментів макропруденційного регулювання необхідно максимально враховувати особливості розвитку банківського сектору, структуру фінансового сектору, фактори впливу на фінансову стабільність банківської системи.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7-26.
2. Благун І. І. Волатильність та турбулентність фінансових ринків / І. І. Благун // Фінансове регулювання зрушень в економіці України: зб. наукових праць IV Міжн. наук.-практ. конф., 24 берез. 2020 р. – Мукачево : Мукачівський державний університет. – С. 8-11.
3. Варцаба В. І. Макропруденційне регулювання як напрям антикризової політики Національного банку України / В. І. Варцаба // Приазовський економічний вісник. – 2020. – № 1 (18). – С. 234-238.
4. Вовк В. Я. Фінансова стабільність банків теоретико-методологічний аспект / В. Я. Вовк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/21763/1/%D0%92%D0%BE%D0%B2%D0%BA_%D0%91%D0%A1_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%204.pdf
5. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : монографія / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – Тернопіль : Тернограф, 2009. – 316 с.
6. Довгань Ж. М. Економічна сутність фінансової стабільності банківської системи / Ж. М. Довгань // Наука молода. – 2016. – № 25. – С. 26-39.
7. Доценко І. О. Концептуальні підходи до визначення сутності поняття фінансової стабільності банку / І. О. Доценко // Modern Economics. – 2019. – № 13. – С. 79-84.
8. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких передбачено Інструкцією № 368 та Положення № 290 // Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2>

9. Євтух Л.Б. Світовий досвід забезпечення стабільності банківської системи / Л. Б. Євтух, І. М. Швед // Вісник Університету банківської справи. – 2016. – № 1–2 (25–26). – С. 18-23.
10. Захаркевич В. особливості становлення та проблеми організації банківської системи України: міжнародні порівняння / В. Захаркевич // Економічний часопис Волинського національного університету Лесі Українки. – 2021. – № 1. – С. 88-97.
11. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 3-12.
12. Значення економічних нормативів по системі банків України // Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2>
13. Зоріна О. І. Аналіз стану фінансової стійкості банківської системи України як складової в забезпеченні фінансової безпеки / О. І. Зоріна, В. Ю. Фадеєнко // Причорноморські економічні студії. – 2020. – № 50 (2). – С. 24-27.
14. Казарян О. Г. Особливості формування механізму фінансового регулювання банківської системи / О. Г. Казарян // Вісник Хмельницького національного університету. – 2019. – № 6. Т. 1. – 318-322.
15. Коваленко В. В. Імперативи забезпечення фінансової стабільності банківської системи / В. В. Коваленко // Гроші, фінанси і кредит. – 2018. – № 22. – С. 196-202.
16. Коваленко В. В. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи України / В. В. Коваленко, Н. В. Радова // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – № 2(19). – С. 321-330.
17. Кочетков В. М. Організація управління фінансовою стійкістю банку ринкових умовах : монографія / В. М. Кочетков. – Київ : Вид-во Європ. університету, 2003. – 300 с.

18. Кузнєцова А. Я. Концептуальні положення забезпечення стабільності банківської системи / А. Я. Кузнєцова, Н. П. Погореленко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/1598/1614>.
19. Лазня А. В. Зв'язок поняття «фінансова стабільність» із категоріями економічної науки / А. В. Лазня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2012/34_01_21.pdf.
20. Лактіонова О. А. Буферизація фінансової стабільності на основі формування механізму макропруденційного регулювання / О. А. Лактіонова // Економіка і організація управління. – 2016. – № 1 (21). – С. 127-142.
21. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: Постанова Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text>.
22. Міщенко В. Інструментальне забезпечення стабільності банківської системи на основі розробки агрегованого індексу / В. Міщенко, О. Малютін // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 4. – С. 32-37.
23. Науменкова С. В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 53-76.
24. НБУ повідомив фінансові результати банківської системи за березень та квітень 2022 року // Фінанси та економіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finbalance.com.ua/news/nbu-povidomiv-finrezultat-bankivsko-sistemi-za-berezen-ta-i-kvartal>.
25. Основні показники діяльності банків України // Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#3>.
26. Остапенко А. С. Фінансова стабільність банківської системи / А. С. Остапенко, Т. М. Повод. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

[http://dspace.ksau.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/3989/tezies-424-427%20\(1\).pdf?sequence=1](http://dspace.ksau.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/3989/tezies-424-427%20(1).pdf?sequence=1).

27. Підхомний О. М. Роль центрального банку у забезпеченні фінансової стабільності / О. М. Підхомний, В. А. Вишневський, В. С. Хар // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 3, Т. 3. – С. 127-130.

28. Погореленко Н. П. Інструментарій забезпечення фінансової стабільності банківської системи України / Н. П. Погореленко // Соціальна економіка. – 2020. – № 59. – С. 84-104.

29. Погореленко Н. П. Методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку / Н. П. Погореленко, О. В. Калінін // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – № 26, Ч. 2. – 97-102.

30. Показники фінансової діяльності банків України // Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#3>.

31. Про порядок регулювання діяльності банків України: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.

32. Руда О. Л. Банківський нагляд та його вплив на банківську систему України / О. Л. Руда // Агросвіт. – 2022. – № 5-6. – С. 15-23.

33. Семенча І. Є. Фінансова стійкість та стабільність у банківській діяльності: розмежування понять та аналіз дефініцій / І. Є. Семенча, Ю. Р. Горбунова // Національний вісник Ужгородського національного університету. – 2020. – Вип. 32. – С. 81-85.

34. Стечишин Т. Б. Забезпечення стабільності банківської системи в умовах фінансової кризи / Т. Б. Стечишин, М. М. Дідик // Економіка і суспільство. – 2018. – № 16. – С. 808-817.

35. Телишевська Л. І. Оцінювання фінансової стійкості банків як елементу управління / Л. І. Телишевська, А. М. Коренська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 8. – 986-990.

36. Федишин Н. П. Аналітична оцінка фінансової стійкості та стабільності банківської системи України на основі індикаторів / Н. П. Федишин, А. В. Жаворонок, Н. О. Ковальчук // Гроші, фінанси і кредит. – 2019. – № 6 (74). – С. 83-88.

37. Фінансова звітність. Звіт керівництва (Звіт про управління) разом зі звітом незалежного аудитора за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року // Офіційний сайт ПуАТ «КБ «АкордБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://accordbank.com.ua/docs/accounting/annual/2020/richnyi_zvit_2020.pdf.

38. Шило Ж. С. Основні напрями стабілізації банківської системи в умовах ризикової економіки / Ж. С. Шило // Вісник НУВГП. – 2019. – № 1 (85). – С. 191-202.

39. Шпіка П. Питання фінансової стабільності в центральних банках // Банки та банківські системи. – 2007. – № 3. – С. 4-15.

40. Constancio V. Macroprudential policy in Europe: ensuring financial stability in a banking union // Financial Stability Conference in Berlin. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2015/html/sp151028.en.htm>.

Додатки

Додаток А

Аналіз фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк»

Таблиця А 1 – Аналіз динаміки активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Показники	Станом на			Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у %:	
	01.01.2020 р., тис. грн	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
	Грошові кошти та їх еквіваленти	388001	527478	989808	139477	462330	35,95
Кошти в інших банках	93932	161232	451514	67300	290282	71,65	180,04
Кредити та заборгованість клієнтів	900995	1376646	1494857	475651	118211	52,79	8,59
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	125047	0	25351	-125047	25351	-100,00	100,00
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	1329847	4213625	11916874	2883778	7703249	216,85	182,82
Інвестиційна нерухомість	21003	24564	6260	3561	-18304	16,95	-74,52
Відстрочений податковий актив	972	1828	4010	856	2182	88,07	119,37
Основні засоби та нематеріальні активи	116984	149317	279195	32333	129878	27,64	86,98
Інші фінансові активи	5790	8348	13100	2558	4752	44,18	56,92
Інші активи	13356	8519	154002	-4837	145483	-36,22	1707,75
Чисті активів, всього	2995926	6471559	15334972	3475633	8863413	116,01	136,96

Джерело: побудовано та пораховано за даними [25, 37]

Продовження додатку А

Таблиця А2 – Аналіз динаміки зобов'язань ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Показники	Станом на			Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у %	
	01.01.2020 р., тис. грн	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
	Кошти отримані від НБУ	0	2080018	5360249	2080018	3280231	100,00
Кошти клієнтів	2597903	3894456	9228786	1296553	5334330	49,91	136,97
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	705	0	2000	-705	2000	-100,00	100,00
Резерви за зобов'язаннями	5818	12346	12828	6528	482	112,20	3,90
Інші фінансові зобов'язання	17010	32817	99189	15807	66372	92,93	202,25
Інші зобов'язання	100063	133594	219067	33531	85473	33,51	63,98
Усього зобов'язань	2721499	6153231	14922119	3431732	8768888	126,10	142,51

Джерело: побудовано та пораховано за даними [25, 37]

Таблиця А3 – Аналіз динаміки власного капіталу ПуАТ «КБ «АкордБанк» в 2019-2021 роках

Показник	Станом на			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення) у %	
	01.01.2020 р., тис. грн	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
	Статутний капітал	247592	284540	284540	36948	0	14,92
Резервні та інші фонди банку	3702	5148	5634	1446	486	39,06	109,44
Резерви переоцінки	-118	-49	-72	-69	23	-58,47	146,94
Нерозподілений прибуток/ непокритий збиток	23251	28689	122752	5438	94063	23,39	427,87
Усього власного капіталу	274427	318328	412853	43901	94525	16,00	129,69

Джерело: побудовано та пораховано за даними [25, 37]

Таблиця А4 – Склад та динаміка фінансових результатів ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2019-2021 роках

Показник	Станом на			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	01.01.2020 р., тис. грн	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
	Чистий процентні дохід / витрати	141430	233200	550681	91770	317481	64,89
Чистий комісійний дохід / витрати	190784	290378	385120	99594	94742	52,20	32,63
Торговий результат	63999	88589	117583	24590	28994	38,42	32,73
Інші операційні доходи	5889	37825	10764	31936	-27061	542,30	-71,54
Інші доходи	1019	1664	5325	645	3661	63,30	220,01
Всього доходів	403121	651656	1069473	248535	417817	61,65	64,12
Відрахування до резервів	38863	121736	295404	82873	173668	213,24	142,66
Адміністративні та інші операційні витрати	326031	516521	670805	190490	154284	58,43	29,87
Всього витрат	364894	638257	966209	273363	327952	74,92	51,38
Прибуток / (збиток) до оподаткування	38227	13399	103265	-24828	89866	-64,95	670,69
Витрати на податок на прибуток	5686	2888	7922	-2798	5034	-49,21	174,31
Прибуток / (збиток)	32541	10512	95343	-22029	84831	-67,70	806,99
Відрахування до резервів	38863	121736	295404	82873	173668	213,24	142,66
Адміністративні та інші операційні витрати	326031	516521	670805	190490	154284	58,43	29,87
Всього витрат	364894	638257	966209	273363	327952	74,92	51,38
Прибуток / (збиток) до оподаткування	38227	13399	103265	-24828	89866	-64,95	670,69
Витрати на податок на прибуток	5686	2888	7922	-2798	5034	-49,21	174,31
Прибуток / (збиток)	32541	10512	95343	-22029	84831	-67,70	806,99

Джерело: побудовано та пораховано за даними [25, 37]